

ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

УДК 821.161.2.02:7.038.6]:008“20”

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.4.1/45>**Дроздовський Д. І.**

Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка

Національної академії наук України

МЕТАМОДЕРНІЗМ ЯК ФЕНОМЕНОЛОГІЧНА КАТЕГОРІЯ (ДИСКУСІЙНІ НОТАТКИ ПРО ДОСЛІДЖЕННЯ Л. МАЦЕВКО-БЕКЕРСЬКОЇ)

У статті визначено ключові характеристики метамодернізму через призму феноменологічного підходу. Метамодернізм схарактеризовано як тип сприйняття реальності, що об'єднує фізичні й метафізичні аспекти буття, водночас взаємодіючи з ірраціональними віруваннями та позитивістськими засадами емпірично орієнтованого мислення. Метамодернізму схарактеризовано як феноменологічну категорію життєсвіту. Доповнено теоретичну модель метамодернізму як методології, яку пропонує Л. Мацевко-Бекерська. Уточнюючи концепцію Л. Мацевко-Бекерської, автор розглядає метамодернізм як світоглядну настанову, яка не є окремою філософською системою. Досліджено, що метамодернізм репрезентує багатовимірність реальності, у якій міфологічні уявлення доповнюють наукову картину світу. Міфологія стає важливим компонентом, що виявляє онтологічну єдність людини і природи, повертаючи людську свідомість до архетипних засад світосприйняття. Такі риси метамодернізму виявляють принципи німецького романтизму, який був спрямований на інтеграцію фізичного і трансцендентального. Визначено, що в метамодернізмі через метафізичну «шпарину», подібно до того, як це відбувається в романі «Генріх фон Офтердінген» Новаліса, експліковано входження реципієнта в простір онтологічного буття. Розвинуто ідеї про метамодернізм як методологію, зокрема як чинник конструювання художнього світу, що базується на засадах життєсвіту. Такий погляд на метамодернізм розширює межі новітніх літературознавчих студій, відкриваючи можливості експлуатації метамодернізму як літературознавчої методології. Отже, метамодернізм визначено як особливий світогляд і методологію, що структурує реальність та художні світи через призму життєсвіту, об'єднуючи різні епістемологічні орієнтири. Він апелює до метафізичного буття, інтегруючи міфологічні та нові романтичні наративи. У цьому контексті метамодернізм оприявнює в літературі мотив пошуку гармонії між людиною й природою, детермінуючи антропоценну реальність та переосмислюючи суб'єкт-об'єктне сприйняття світу.

Ключові слова: метамодернізм, феноменологія, життєсвіт, міфологія, онтологія, німецький романтизм.

Постановка проблеми. Л. В. Мацевко-Бекерська в нещодавно опублікованому дослідженні «Концептуалізація самості в дискурсі поетики метамодерну» (2025) пропонує розглядати метамодернізм не лише як культурно-історичний напрям чи період, що приходить на зміну постмодернізму (відповідно, Метамодерн – на зміну Постмодерну), а і як методологію. Науковиця здійснює «(пере)(ново)осмислення поняття самості в контурах її науково-методологічний корпус

історико-філософської ретроспективи з подальшою проєкцією на рівень окремих принципів Метамодерну як загального настрою сучасної доби та та метамодернізму як одного із напрямів новітнього літературознавства» [8, с. 58]. Такий підхід, безперечно, розширює й доповнює традиційне розуміння метамодернізму, інтегруючи його в площину дослідницьких практик.

Особливу увагу Л. Мацевко-Бекерська приділяє концепту «самості», що є ключовим

чинником репрезентації метамодерністських рис у сучасних художніх творах: «вважаємо самість тим репрезентативним і перспективним поняттям, що дає можливість досліджувати «структуру почуття» в домінанті метамодерного світопереживання та реалізації авторських наративних стратегій в літературі періоду «після 1975 року». Відпочатковуємо період від (до певної міри) метафоричної точки відліку, позаяк не маємо достеменно визначеного початку – Метамодерну як епохи і мета-модернізму як суголосної їй методології» [8, с. 62]. Експлуатація поняття «самість» як репрезентативної категорії в роботі Л. Мацевко-Бекерської дає можливість по-новому подивитися на перехід від модерністських і постмодерністських орієнтирів до нового типу світосприйняття після згаданого 1975 року. Авторка слушно зазначає, що периферійність чи умовність визначення хронологічних рамок Метамодерну пов'язана як із дискусійністю самого феномену, так і з труднощами в його узгодженні з конкретними методологічними підходами.

Автор пропонованої розвідки, що є своєрідною полемікою з концепцією Л. В. Мацевко-Бекерської, замість юнгіанської «самості» ще в 2018 р. пропонував звернутися до поняття «суб'єктності», яке реактуалізує відновлення ролі суб'єкта в метамодерністському британському романі. У 2018 р. ці міркування були представлені у статті «“Воскресіння” суб'єкта в англійському постпостмодерністському романі: особливості (пост)реалістичної репрезентації соціальних проблем» [5], проте ця студія не була залучена до поля наукових рефлексій у дослідженні «Концептуалізація самості в дискурсі поетики метамодерну» Л. Мацевко-Бекерської. Суб'єктність, на нашу думку, здатна актуалізувати систему світоглядних засад, принципів чуттєвого (метафізичного) й водночас раціонального (позитивістського) сприйняття реальності, що відповідають епістемологічній сутності метамодернізму.

Л. Мацевко-Бекерська звертає увагу на концепцію «реальної реальності», через яку інтерпретує соціокультурні та політичні дискурси, зокрема і в Україні після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році. Війна суттєво змінила глобальний ландшафт та структуру почуттів, сформованих постійною загрозою – від апокаліптичних ядерних сценаріїв до щоденних атак ворога на мирне населення. На думку науковиці, «для розуміння самості у добу Метамодерну

важливим є переосмислення категоричного імперативу (І. Кант), що можемо зауважити у багатьох дослідженнях настрою сучасної доби. На відміну від завзятого ентузіазму модернізму та «запаморочливого» розчарування постмодернізму, метамодернізм вбачає напрям руху в принципово інших координатах. Скажімо, С. Абрамсон визнає складність дати раду з погодженням моральних чеснот, деяких універсальних істин зі сучасною “реальною реальністю”» [8, с. 64]. Л. Мацевко-Бекерська слушно наголошує на потребі переосмислення категоричного імперативу І. Канта, акцентуючи на зміні світоглядних орієнтирів сучасності, зокрема в умовах війни. Метамодерн, відповідно, за своїм характером, пропонує новий погляд на світоустрій між «завзятим ентузіазмом» Модерну та «розчаруванням» Постмодерну, оприявнюючи трансформаційну динаміку взаємодій між моральними чеснотами в умовах сучасної «реальної реальності».

Акцентована у статті Л. Мацевко-Бекерської модель значною мірою перегукується з літературними практиками, які автор цієї розвідки досліджує на матеріалі британської літератури, особливо в романах І. Мак'юена. Його роман «Уроки» (2022) оприявнює мотив апокаліпсису як чинника, що наближає людську свідомість до «реальної реальності»: така реальність стає явищем, яке унеможливило втечу в інтелектуальні симулякри чи віртуальні простори, здатні тримати суб'єкта в парадигмі постмодерністської транквільності. Метамодерністський суб'єкт, навпаки, виходить із ілюзії спокою та удаваного відсторонення від соціокультурних реалій, прагнучи зустрітися з «реальною реальністю» він-на-віч.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Л. Мацевко-Бекерська у студії «Концептуалізація самості в дискурсі поетики метамодерну» аналізує зарубіжні теоретичні концепції, інтерпретуючи метамодернізм крізь призму поняття «структура почуттів», що реалізується в художньому творі через поетологічні прийоми. Літературознавиця зауважує: «Метамодерністичні вектори дедалі більш активно пронизують наукові дослідження літератури, вияскравлюючи то одні, то інші прояви «мета-»: у царині ідейних конфігурацій, у впорядкуванні перцептивних констант чи змінних, у типології наративів, що обрамлюють артикулюють новітній міметичний та рецептивно-інтерпретаційний горизонт. Стрімкість і динаміка гуманітарного пошуку гуртують щоразу більше акторів, ускладнюючи

калейдоскоп і повертаючи дослідницьку лінзу – від «нульової інтерпретації» М. Заварзаде (1975) до «імерсії» (або «занурення») С. Гельмрайха (2007) та К. Фернандес-Квінтанілла (2020), маніфестацій Т. Вермюлена і Р. ван ден Аккера (2010), Л. Тернера (2011), «атмосфери» Г. Бьоме (2013) і трактувань Д. Гьорца (2020) – поряд із численними дефініціями наукового дискурсу метамодерністичний глосарій приростає і новими поняттями, і переосмисленими концептами, що дають можливість тематизувати дослідження, зокрема, у сприйманні та інтерпретації сучасної літератури. Терміноапарат метамодерністичної методології, вочевидь, формуватимуть поняття і концепти з багатьох методологічних напрямів та шкіл, адже дослідницькі здобутки новітньої доби набувають особливої цінності й аналітичної вагомості у синтезі досвіду та новацій, у поєднанні світоглядно-етичних констант і потреби трансформації принципів наукового дискурсу, відповідно до стрімко змінюваного контексту» [8, с. 57]. Дослідниця, як можемо помітити, акцентує на ключових векторах метамодернізму: від структурного упорядкування ідей та перцептивних змін до нових типологій наративів і розширення інтерпретаційних обріїв. Основною ознакою метамодерністичного підходу, на думку науковиці, яка поділяє погляди зарубіжних теоретиків, є його динамічність і відкритість до інновацій.

У статті «Концептуалізація самості в дискурсі поетики мета модерну» акцентовано на тому, що подібні соціокультурні трансформації не детерміновані певною конкретною подією, на кшталт теракту 11 вересня 2001 року в США. «Відпочатковуємо період від (до певної міри) метафоричної точки відліку, позаяк не маємо достеменно визначеного початку – Метамодерну як епохи і метамодернізму як суголосної їй методології» [8, с. 62].

Л. Мацевко-Бекерська справедливо зауважує, що вже у другій половині ХХ століття філософи й культурологи фіксували формування нової світоглядної парадигми, яка базувалася на відчутті крихкості буття та невпевненості людини в новій реальності. Така криза, характерна для метамодерністської парадигми, стимулює не лише прагнення втечі, а й пошук осердя або «якоря» в повсякденному житті, що дає можливість суб'єктові взаємодіяти з реальністю. Відповідно, у літературному ландшафті дедалі активніше виявляються мотиви, споріднені з екзистенціалістським світоглядом ХХ століття. Як зазначає

Л. Мацевко-Бекерська, «по-перше, важливою якістю літератури Метамодерну є пошук шляху(-ів) подолання наростаючої тривожності, а, по-друге, – читач у спілкуванні з художнім світом не так відроджує текст, як народжує щоразу інші смисли передусім для самоусвідомл(е) (-юва)ння та у форматі «вписування» в реальний світ, у якому (згадуємо М. Заварзаде) реальність жажливішою, ніж будь-яка найжажливіша вигадка. І навіть у межах зіставлення двох маркерів невизначеності маємо простір для дискусії, адже для середньовічного Китаю фенікс також був достатньо антикрихким, втілюючи передусім гуманність, і лише після цього був символом правителя. Вочевидь, метамодерній самості належить опанувати рівновагу, де стійкість і антикрихкість перебуватимуть в осциляції та продукуватимуть нові значення» [8, с. 63–64].

Дослідниця акцентує на здатності літератури Метамодерну дає можливість читачам переосмислювати емоційний стан, формуючи своєрідний терапевтичний ефект через процес інтерпретації тексту. На думку Л. Мацевко-Бекерської, така література не фіксує жорстких значень; вона сприяє їх трансформації залежно від контексту, досвіду й потреб читача. Через осмислення твору народжуються нові ідеї та конструкції, які не лише відображають індивідуальне сприйняття, а й допомагають усвідомити себе в реальному світі, парадоксальному й хаотичному. В нинішній соціокультурній ситуації реальність може бути значно жажливішою за будь-яке художнє перебільшення, що потребує від метамодерної самості шукати способи існування в цій нестабільній картині. Самість – модель індивідуальної та колективної поведінки в пошуках гармонії між протилежними явищами. З цього випливає логічний висновок про продуктивність Метамодерну у створенні екзистенційних сенсових просторів, які відповідають сучасним викликам.

Бернгард Вальденфельс у дослідженні «Топографія Чужого» розглядає феномен Чужого через призму феноменологічного аналізу. Дослідник наголошує, що природи Чужого постає в міжособистісних, культурних та історичних відносинах. Б. Вальденфельс аналізує взаємодію між своїм і Чужим [1], акцентуючи на неможливості повного «привласнення». Загалом науковець реалізує інтердисциплінарний підхід до проблеми Чужого, об'єднуючи філософські, антропологічні й соціологічні аспекти.

Постановка завдання. Доповнивши теоретичну модель метамодернізму як методології

в праці Л. В. Мацевко-Бекерської, схаактеризувати метамодернізм як феноменологічну категорію, що типологічно пов'язана з концептом життєсвіту.

Виклад основного матеріалу. Особливу увагу в дослідженні Л. Мацевко-Бекерської [8] приділено зміні світоглядних настанов суб'єкта в метамодерністській парадигмі. Йдеться про формування нового бачення світу, яке базується на поєднанні позитивістського, раціонального знання та емоційно-емпатичних взаємин, які передбачають таке уявлення про «природу речей», яке неможливо повністю помислити або ж пояснити. Такі орієнтири корелюють із основними метамодерністськими теоретичними положеннями, висвітленими в маніфесті метамодернізму, який розробили Т. Вермюлен і Р. ван ден Аккер [21]. Нідерландські теоретики продемонстрували в маніфесті ідею єдності раніше несумісних світоглядних модусів як маркерів метамодернізму. Теоретики також вбачають у цьому напрямі реактуалізацію романтичного світогляду, який спонукає до оприявлення властивого романтизму двосвіття. Б. Шалагінов [11] наголошує на важливості концепту *двосвіття* в романтизмі – водночас переосмислення цього явища відбувається в метамодернізмі.

У сучасному мистецтві Т. Вермюлен і Р. ван ден Аккер помічають зазначені тенденції в експозиціях і виставках на кшталт “Romantic Conceptualism” Йорга Гайзера (2007 р.) чи “Ideal Worlds: New Romanticism in Contemporary Art” у Франкфуртському *Schirnhalles* (2005 р.). Творчість окремих митців, на думку нідерландських теоретиків, підтверджує повернення романтичної чуттєвості. Наприклад, ретроспектива робіт Пітера Дойга в Tate Britain чи дослідження життя і творчості Бас Яна Адера [20].

Окремо варто звернути увагу на два естетичні топоси: повсякдення й сублімація буденного, містицизму та відчуження як засобів для розкриття альтернативної реальності. Т. Вермюлен і Р. ван ден Аккер зазначають, що у своїх роботах О. Еліассон і Г. Рубсамен акцентують на ефемерності повсякденного буття, а К. Опі зосереджується на буденній величчї природи, що відповідає романтичним тенденціям. Інші митці переосмислюють взаємодію із власною підсвідомістю: Р. К'яртанссон експериментує з філософськими ідеями смерті й вічності через еротичні образи та власний *Weltschmerz*; Селья Камерич апелює до утраченої історії; а роботи Мішеля

Гондрі чи Спайка Джонзи пробують відновити безпосередню свіжість дитинства [див.: 20].

Таким чином, метамодернізм інтегрує романтичну естетику в сучасну літературно-культурну парадигму. Услід за Т. Вермюленом і Р. ван ден Аккером, Л. Мацевко-Бекерська розглядає Метамодерн не просто як перенесення концептосфери романтизму, а як процес *переозначення*.

Т. Вермелен і Р. ван ден Аккер наголошують на принциповій нелінійності та некатегоризованості метамодернізму, що суголосне інтерпретаційним підходам Л. Мацевко-Бекерської. Метамодернізм недоцільно трактувати як філософію, рух чи естетичну форму через його відкритість, нестабільність та багатошаровість. Метамодернізм – це передусім «структуру почуття», тобто спосіб емоційного й культурного реагування на реалії сучасності: “Metamodernism, as we see, it is not a philosophy. In the same vein, it is not a movement, a programme, an aesthetic register, a visual strategy, or a literary technique or trope. To say that something is a philosophy is to suggest that it is a system of thought. This implies that it is closed, that it has boundaries. It also implies that there is a logic to it. To say that something is a movement, or indeed a programme, suggests that there is a politics to it, a belief as to how our environment should be organised. <...>. The notion of metamodernism we have proposed is neither of these. It is not a system of thought, nor is it a movement or a trope. For us, it is a structure of feeling” [20].

Т. Вермелен і Р. ван ден Аккер уникають будь-яких спроб «зцементувати» метамодернізм у визначеннях чи рамках, пропонуючи натомість розглядати його як динамічний спосіб відчуття та інтерпретації світу. Це зближує підхід нідерландських теоретиків із феноменологічним, що підтверджує нашу наукову гіпотезу трактувати метамодернізм як життєсвіт. А. Шюц і Т. Лукман наголошують: «Я лише тоді безпосередньо переживаю в досвіді іншу людину, коли вона поділяє зі мною спільний сектор простору життєсвіту та світового часу. Лише тоді інший постає переді мною у своїй тілесності: його тіло є для мене полем вираження, яке може бути сприйнятим та витлумаченим і яке відкриває для мене його свідоме життя» [14, с. 75]. На думку А. Шюца й Т. Лукмана, «ця структура природи та суспільства, яка трансцендує мене та кожного, є однаковою, і що тому суб'єктивні смислові зв'язки кожного, як і відтінювання моїх переживань і мої способи схоплення є «об'єктивним» порядком» [14, с. 31].

Л. Мацевко-Бекерська слушно зауважує, що «нарративні стратегії, поширюючись поза межі питомо художньої презентації історії, набувають (і щодалі – це відбуватиметься активніше) контурів полемічності, внутрішньої дискусійності виходом на спроби відповідного сприймання, оцінки, інтерпретації. Попри окремі зауваження скептиків щодо наявності підстав вести мову про метамодерністичні тенденції в сучасній літературі (головно з причини недостатньої вивченості модернізму та постмодернізму), вже навіть такий акцент М. Заварзаде вважаємо підставою для уважного прочитання сучасної літератури з позицій світоглядних, оцінних, нарративних трансформацій, що вияскравлюють іншу якість художньої виразності в домінантній емоції гуманітарного контексту. Скажімо, переконливий рух структуралістської теорії нарративу Ж. Женетта в напрямку постструктуралістської посткласичної був супроводжений роздумами дослідника про наростання тривожності сучасної людини, котра потребує рівноваги та розуміння сутності як навколишньої дійсності, так і себе у ній (вочевидь, тому автор активно послуговується поняттям «запаморочення» і пропонує низку «фігур» як своєрідну ідею для геометрії впорядкування простору людини» [8, с. 57]. Згадана в міркуваннях Л. Мацевко-Бекерської дискусійність нарративних стратегій свідчить те, що такі трансформації важливі для розуміння світоглядних процесів, що позначають інший тип мислення, який водночас дає нам підстави визначати метамодернізм як феноменологічну категорію відповідно до філософських поглядів А. Шюца та ін., а не лише в парадигмі наукових візій М. Заварзаде чи Ж. Женетта.

Відповідно до поглядів Т. Вермелена й Р. ван ден Аккера, «when we say that metamodernism is a structure of feeling, we intend to say, very much like Fredric Jameson and, later, David Harvey when they describe postmodernism, that it is a sensibility that is widespread enough to be called structural (or as the cultural historian Ben Cranfield recently paraphrased it in a brilliant talk about the “emergent” in art at UCL, a “feeling that structures” (2015, unpublished conference paper), yet that cannot be reduced to one particular strategy. For Jameson, for instance, postmodernism was the structure of feeling of endings – the end of History, the end of “ideology”, the end of the social, the end of art; one that was expressed in many different forms: pastiche, eclecticism, the nostalgia film, photorealism and so on. For us, metamodernism is a structure of

feeling associated with the increasingly widespread sentiment that each of these debates are kickstarted, not as project perhaps as much as a projection, the premise on which new projects may be endeavoured. This structure of feeling, however, too, finds its expression in many different formal languages that have been described in detail by others: the new sincerity, quirky, freak folk, New Romanticism, new materialism, speculative realism, to name just a few. In any case, the 2000s are the defining period for the shift from postmodernism to metamodernism to occur (just as the sixties were the defining transitional period for the shift from modernism to postmodernism)» [20]. Отже, як зазначено в наведених вище розлогіх цитаті, метамодернізм не є визначеною естетикою чи набором правил – він функціонує як *чуттєвість*, яка змішується з різноманітними формами культурного вираження та інтерпретації. Метамодернізму властива ідея перехідності, яка вже була характерною для постмодернізму, але нині знаходить новий вияв. Якщо постмодернізму притаманне відчуття завершення – кінця історії, ідеології, мистецтва – то метамодернізм оприявнює імпульс до нового початку через такі проекти, як нова щирість (new sincerity), спекулятивний реалізм, «фрік-фолк», новий романтизм чи «новий матеріалізм» [20].

Т. Вермелен і Р. ван ден Аккер зауважують: «Most recently British literary scholars James and Seshagiri (2014) have interestingly proposed metamodernism to describe distinctly modern literary tropes in contemporary novels. In a sense, the existence of all these different and differing uses is to be expected when using such a generic prefix as *meta-*, which, as we have previously stated, conveys first and foremost a moment *after* or *beyond* another moment (in our particular case the moment after the postmodern moment of and within the development of western capitalist societies). It is, in fact, so generic, that in Greek the notion of *postmodernism* should be translated as *metamodernism*. Still, our usage of the prefix ‘meta-’ is intended, too, to convey something rather more specific. We chose it in order to express an oscillatory dynamic that was, and still is, observable across the arts and in culture. For us, this dynamic should be seen as a reflection or a mediation of a social situation in which History—and its dialectics of praxis (i.e. labour vs. capital) and dialectics of reason (i.e. dominant ideas about institutions vs. the materiality of daily life)—kick-started after that relatively brief ‘pause’ of the dialectic at the End of History» [20]. Девід Джеймс (David James) і Урміла Сешаріпі (Urmila

Seshagiri) справді чи не першими в літературознавстві інтерпретували сучасний британський роман у парадигмі метамодерністської естетики й методології.

Для Т. Вермелена й Р. ван ден Аккера метамодернізм формує ідеологічні контури сучасного суспільства. Автори підкреслюють, що їхнім завданням є не оцінка феноменів, які вони аналізують, а прагнення до дослідження ідеологічних меж мислення: «Ultimately, metamodernism for us, is a cultural logic, a certain dominant ideological patterning that leaves its traces across culture. Our attempt is to map, outline and analyse the outer ideological limits of what we can think and do in the 21st century. Whatever we may think of the developments we are describing – good or bad, positive or negative, or whatever – is not to the point as those are moral judgments that do not have a place in a cultural analysis, depending finally very much on your place on the political spectrum. Yet in the final instance all the developments that we are describing (from new sincerity to nationalist populism to whatever) are problematic – which is something else than good or bad, positive or negative – in the light of the massive problems we are facing in terms of inequality and climate change» [20].

Інноваційним аспектом дослідження «Концептуалізація самості в дискурсі поетики метамодерну» є те, що Л. Мацевко-Бекерська трактує метамодернізм як *методологію*, що є інструментом для аналізу сучасного літературного матеріалу й визначення специфіки ландшафту Метамодерну. Попри те, що недоцільно спиратися на одну конкретну подію як точку неповернення до постмодернізму, важливо розглянути публікацію маніфесту метамодернізму «Notes on metamodernism» у 2010 році нідерландськими дослідниками Т. Вермюленом (T. Vermeulen) і Р. ван ден Аккером (R. van den Akker). Цей маніфест став ключовим в утвердженні метамодернізму як нового напрямку, що приходить на зміну постмодернізму й інтегрується у широкий спектр постпостмодерністських трансформацій.

Л. Мацевко-Бекерська пропонує перелік творів, яким притаманна метамодерністська експлікація світоглядних настанов, реалізованих передусім через концепт *самості*. Таке самовіднаходження персонажами *автентичного* буття (передусім *собійності*) є ключовим аспектом дослідження. Важливо порівняти цей концепт із категорією *автентичності*, акцент на

якій роблять інші науковці, про що згадувалось і в наших попередніх студіях [4].

Науковиця зважає «на загальноприйняте розуміння самості (нім. *Selbst*) як деякого архетипу, що centruє і репрезентує індивіда, як певного принципу творення цілісності психіки (її свідомої і несвідомої частин), а також як способу самооприявнення індивіда з осмисленим виокремленням себе із навколишнього світу. Тож, маємо підстави розглядати самість як спосіб втілення метамодерного типу чутливості, що маркує цілісність, прагнення до гармонії, позитивного налаштування на сприймання та пізнання світу пост-хаосу, чи то – світу, що постає в рефлексіях після здійсненого (завершеного, вичерпаного) постмодерного світопереживання. Авторитетні (та найбільш цитовані) в сучасній методології метамодернізму дослідники – Т. Вермюлен та Р. ван ден Аккер – у пошуках аналітичних констант звертаються до міркувань і висновків колег, уявляючи неоднорідність і складність нинішнього культурно-емоційного контексту [8, с. 59]. Погоджуємося, що визначення самості як архетипу забезпечує продуктивну основу для розгляду самості як способу формування чутливості в парадигмі метамодернізму. Аналіз психічної структури через призму метамодерного світогляду, на чому наголошує Л. Мацевко-Бекерська, детермінує перспективний простір для мислення про персонажа як активного творця гармонії та посередника між свідомим і несвідомим у метамодерністському дискурсі. Спроби окреслити архетип самості в метамодерністській літературі є важливим маркером її ідентифікації, адже вони показують потребу персонажів знайти себе в нестабільному, крихкому світі, протистояти його викликам, жити осмислено й відшукати цілепокладальність (телеологічність) у житті. «Вочевидь, не викликає сумніву, що самість центром кожного названого явища, адже всі пошуки смислу та всі наміри творення дискурсу так чи інакше пов'язані з людиною, а в сучасних умовах – з людиною, «вписаною» в горизонт неогуманізму, час для якого наступив. Позаяк філософське, культурологічне, методологічне прийняття координат і маркерів Метамодерну суголосне (через смислову співдію) з префіксом пост-, можемо визнач(и)(а)ти календарно зафіксовані точки, від яких «рушають» «промені» метамодернізму або через які ці «промені» проходять: можливо, це 1986 рік (коли Чорнобильська катастрофа в Україні засвідчила незворотність втрати відчуття безпеки світу та впевненості у його

стійкості); можливо, це 11 вересня 2001 року (9/11, коли трагедія Всесвітнього торгового центру в Нью-Йорку засвідчила незворотність втрати відчуття особистої безпеки чи захищеності людини у реальному світі); можливо, це 24 лютого 2022 року (коли, після восьмирічної окупації частини територій суверенної держави, сталося великомасштабне вторгнення росії в Україну і новітній цивілізаційний ландшафт зазнав руйнації усіх конвенцій, а людина увійшла у перманентний стан екзистенційної розгубленості й страху)» [8, с. 59]. Л. Мацевко-Бекерська розглядає самість як епістемологічний центр аналізованого дискурсу. Авторка наголошує, що всі сенсові пошуки та наміри творення завжди мають антропоцентричну основу. Цікавою видається спроба дослідниці розмежувати й зафіксувати в часі ключові події, які стали маркерами формування метамодерністського світосприйняття: Чорнобильську катастрофу 1986 року, яка символізувала втрату глобального відчуття безпеки; трагедію 9/11 у 2001 році як початок усвідомлення глобальної загрози; та повномасштабну агресію росії проти України в лютому 2022 року, яка спричинила руйнацію конвенційного світопорядку й занурила людство у стан екзистенційного страху. Погоджуємося з дослідницею, що Метамодерн перебуває на перетині передчуття змін і фундаментального перегляду цінностей людського існування, викликаного драматичними стресами, що зафіксовано в романному ландшафті Великої Британії (романи Д. Мітчелла, І. Мак'юена, Д. Робертсона та ін.).

Категорія *цілепокладання*, яка була ключовою для модернізму, співвідноситься зі світоглядними ідеями нової культурно-історичної доби. У модерністському дискурсі вона часто передбачала звернення до міфологічного мислення. Наприклад, роман «Улісс» Дж. Джойса демонструє трансформацію топографії Дубліна в міфонаратив, де античні міфеми постають у контексті міфологічної єдності протилежностей. Така увага до архетипів буття – важливий компонент як для модернізму, так і для метамодернізму.

Метамодерністський (за Ф. Джеймісоном, постпостмодерністський) роман Д. Мітчелла «Атлас хмар» («The Cloud Atlas», інший можливий переклад – «Хмарний атлас», який відображає більш метафоричне уявлення про об'єкт розмови, ніж науковий *атлас* фіксації мінливих хмаринок) оприявнює прагнення оповідача розглядати стабільність серед хаосу, що символізують плинномінливі хмари. Крізь цей образ автор

вводить античне уявлення про світ як *агон* – простір постійних цивілізаційних конфліктів і, відповідно, змін. У цьому контексті вкрай важливим є розвиток критичного мислення, яке дає можливість оцінити причиново-наслідкові зв'язки подій, формуючи механізми цивілізаційного виживання без шкоди для людства й планети.

Водночас метамодерністський дискурс встановлює парадигму своєрідного балансування між суперечливими емоціями й станами (когнітивними настановами й модусами перцепції буття) – вірою й розпачем, надією й апатією, які визначають існування сучасної людини в епоху тотальної крихкості буття. Персонаж у таких творах змушений боротися. Усвідомлюючи абсурдність буття, він прагне досягнути власної мети через бунт, поєднуючи метамодерністську телеологію з елементами екзистенціалізму.

У такому підході важливою є також *метафізична чуттєвість*, яка сприяє інтеграції різних світоглядних позицій та пошуку нових цінностей буття. Метамодернізм як *методологія*, зокрема і в аспекті аналізу самості в літературному матеріалі, дає можливість зосередитися на взаємозв'язках постколоніальних, наративних та ін. підходів. Вона пропонує вивчати способи, якими в конкретних практиках реалізується принцип поєднання світоглядних позицій, властивих Метамодерну загалом. Особлива увага приділена психологічним настановам суб'єкта, який сприймає власне життя як шлях до самості – процес пізнання власного *автентичного буття* у взаємодії з навколишнім світом. Такий підхід проілюстровано в романі «Субота» І. Мак'юена, де біонеурофізікохімічна структура тіла й свідомості людини – своєрідний «якір», навколо якого розгортаються лінії еволюції. Однак визначити природу еволюції в межах ціннісної структури залишається складним завданням, адже розвиток світоглядних настанов людства може сприяти виникненню небезпечних ідеологічних концепцій із катастрофічними наслідками техногенного чи соціального характеру.

У романі «Субота» «структуру» людини репрезентовано на рівні більш-менш генетично стабільної біологічної організації – амінокислот та білків, що формують основи тіла й свідомості. Водночас існує «хмарна мінливість», пов'язана з прагненням людства до створення більш досконалої суспільної моделі. Ці соціально-політичні платформи, як показано в романі «Атлас хмар», мають тенденцію до трансформації: капіталізм, комунізм, соціалізм чи посткапіталізм

змінюються під впливом часового, географічного й культурного контексту. Такий сценарій часто демонструє небезпеку некритичного захоплення соціальними ідеями утопічного характеру.

Такий процес особливо яскраво зображено в романі «Атлас хмар» Д. Мітчелла, де ідеологія капіталізму асоціативно порівнюється з небом, через яке людина не бачить метафізичної реальності. Людство поглинають конфронтації всередині різних спільнот, у результаті воно втрачає здатність усвідомлювати вплив власних дій на планету. З часом це призводить до формування тотального ідеологічного симулякру – штучної реальності. Як демонструє історія про Нео-Сеул, симулякр стає новою формою існування й параметрування людських цінностей та соціальної взаємодії.

Конструювання «атласу цивілізаційного буття» у «Хмарному атласі» потребує не лише позитивістської основи, а й заглиблення в самість, що докладно досліджує Л. Мацевко-Бекерська у згаданій вище статті. Водночас рівень логічно-вербального усвідомлення самої виходить за межі раціонального аналізу через дискретний характер мови.

У романі «Атлас хмар» Д. Мітчелла важливим є мотив трансформації Сонмі, яка стає, по суті, пророком, що вирішує боротися проти Системи. До кінця не зрозуміло, що саме спричинило «збій» її «генетичної» програми. Сонмі проходить шлях ініціації, що в результаті завершується порятунком людства, а не лише власним.

Теорія Дж. Кембелла, окреслена в роботі «Герой із тисячею облич», дає підстави розглядати метамодернізм як явище, що реконтекстуалізує міфологічне мислення в сучасній добі. Це включає також реактуалізацію соціальних міфів, які відображають реалізацію несвідомого рівня самості у літературних персонажах. У рамках такого підходу метамодерністський інструментарій стає ефективним засобом для аналізу світоглядних параметрів суб'єктності, яка певною мірою, безперечно, корелює з поняттям самості.

Самість – важливий чинник формування нової метамодерністської суб'єктності, яка типологічно подібна до концепції автентичного буття персонажа, яку в дисертації дослідив О. Манюков [7].

Проте більш доцільним, на нашу думку, буде трактування того, що Л. Мацевко-Бекерська визначає як самість, через концепт «воскресіння суб'єкта», на чому я наголошував іще в дослідженнях 2018–2019 рр. [5; 6]. Окреслення специфіки репрезентації суб'єкта є чинником

метамодернізму як методології, проте метамодернізм виходить за межі лише методологічного інструментарію й наближається до феноменологічної категорії «життєсвіту» [14].

Отже, метамодернізм доцільно схарактеризувати як специфічний тип життєсвіту. Він охоплює вірування, засновані на ірраціональних, навіть містично-магічних уявленнях про існування людини у світі, апелюючи водночас до наукового знання з його позитивістськими основами та доказами, перевіреними емпірично.

Роман «Атлас хмар» Д. Мітчелла експлікує метамодерністські риси, відкриваючи нові обрії для розуміння метамодернізму як феноменологічної категорії життєсвіту. У цьому контексті життєсвіт розглядається не лише як простір дії, а і як форма взаємодії персонажів, які формують соціальні спільноти через спільний досвід. Відносини між персонажами роману і їх участь у складних сюжетних лініях дає можливість зрозуміти, як метамодернізм також експлуатує феномен Іншого в сучасній літературі.

Д. Мітчелл демонструє в романі «Атлас хмар», що досвід однієї людини в системі життєсвіту – це не лише персональна рефлексія, а й інтеграція досвіду інших. Автор показує, як вибір кожного героя впливає на його соціальні ролі. Наприклад, зв'язок між героями різних епох у романі символізує візію соціальних відносин, які є одночасно нав'язаними обставинами й зумовленими індивідуальними рішеннями. Ці аспекти можна співвіднести із трактуванням життєсвіту в концепції А. Шюца й Т. Лукмана, які наголошували, що кожен життєсвіт є універсальною й водночас практичною основою для людської діяльності.

Оповідач роману «Атлас хмар» пропонує поглянути на феномен Іншого крізь призму двох типів досвіду в соціальній сфері: безпосереднього контакту з іншими та опосередкованої взаємодії через спадщину, історію чи культуру. Життєсвіт у такому ключі постає як метафорична концепція, через яку структура повсякденності набуває схематичного характеру.

У «Нотатках про метамодернізм» Т. Вермюлен і Р. ван ден Аккер цитують одного з найвишарпаних представників німецького романтизму Новалиса: *“The world must be romanticized. In this way its original meaning will be rediscovered. To romanticize is nothing but a qualitative heightening [Potenzierung]. In this process the lower self is identified with a better self. [...] Insofar as I present the commonplace with significance, the ordinary with mystery, the familiar with the seemliness of the*

unfamiliar and the finite with the semblance of the infinite, I romanticize it. (Novalis)” [21]. Нідерландські теоретики визначають метамодернізм як *структуру почуттів*, що уможливило поєднання полярних уявлень і гносеологічних орієнтирів, що на рівні поезики таке явище може бути реалізоване через категорію метакзису.

Метамодернізм зосереджує увагу на відновленні романтичного світогляду, що виразно виявляється а неоромантичній чутливості. Теоретики метамодернізму підкреслюють важливість цього повернення як процесу гармонізації візій між модерністським ентузіазмом і постмодерністською іронією. Така тенденція акцентує на потребі «романтизувати» *повсякденне*, як зазначає Новаліс у цитаті, яку експлуатують Т. Вермюлен і Р. ван ден Аккер у своєму маніфесті.

Цікавою є примітка 39 до цитати з Новаліса в маніфесті Т. Вермюлена й Р. ван ден Аккера: «Кілька інтернет-критиків висловили схожі спостереження. М. ван Рай із Eikongraphia <...> коментує «іконографію ерозії» житлового хмарочоса в Нью-Йорку так: “Це прекрасно у своєму возвеличенні природи. Однак тут є щось апокаліптичне й загрозливе в посиленні на занепад. Це нагадує мені величні пейзажі романтичного живопису – вони прекрасні, але одночасно жакливо пустельні та некорисні для життя”. А К. Лонг із Icon Eye <...> описує замок Котбус так: “Цю споруду можна сфотографувати так, ніби це класичний каприз, випадково знайдений німецьким романтичним художником у ідеалізованому німецькому ландшафті. Шинкель або Каспар Давид Фрідріх зрозуміли б ці відсилання”» [21].

В оригіналі маємо таку примітку до цитати з Новаліса: «39. Several Internet critics have made similar observations. M. Van Raaij of Eikongraphia <...> commented the following on the “erosion iconography” of the residential skyscraper in NYC: “It is beautiful in its celebration of nature. There is however also something apocalyptic and frightening about the reference to decay. It reminds me of the sublime landscapes in romantic painting: beautiful, yet horribly desolate and uninhabitable”. And K. Long of Icon Eye <...> described Cotbuss’ Castle, accordingly: “It is possible to photograph this building as if it were a classical folly, stumbled upon by a German romantic painter in an idealised German landscape. Schinkel or Caspar David Friedrich would understand the references» [21].

Романтична чуттєвість позначена своєрідною осциляцією між протилежними

полюсами – прагненням перетворити кінчене на нескінченне (Ф. Шлегель). Така неможливість досягнення досконалості та *коливання* між ентузіазмом і іронією – ключова риса романтичного світогляду, але також і основа метамодернізму. Л. Мацевко-Бекерська слушно зауважує, що «концептуалізація метамодернізму активно примножується новими чи оновленими поняттями, як-от: нова щирість, осциляція, пост-постіронія, неоромантизм, афформативність, цифровий метамодернізм, екологічна свідомість, спільнотворчість, перформативний поворот, трансмодернізм, афект і афективний поворот, чутливість, метафора «віри, довіри, діалогу, щирості»» [8, с. 63].

Б. Шалагінов наголошує на важливості ідеї *двосвіття* в романтизмі. Водночас цей феномен здобуває нову експлікацію і в метамодернізмі. Таким чином, метамодернізм реактуалізує романтизм не як історичну спадщину, а як модель осмислення світу. Такий підхід фактично стає спробою переосмислити буття в нескінченному процесі становлення, що резонує з романтичною ідеєю про досягнення *нескінченного* (в контексті ідей Шеллінга про «потенціювання» буття). Осциляційна динаміка між епістемологічними протилежностями стає основним принципом метамодернізму.

Погоджуємося, що Л. Мацевко-Бекерська вперше в науці формує рамки «метамодерністичного літературознавства», наголошуючи на динамічній природі Метамодерну, яка постійно еволюціонує: «Метамодерну, що поступово формує контекст і розбудовує методологію «метамодерністичного літературознавства» / метамодерністичного літературознавства (натепер дискусія триває, тож, термінологічність, вочевидь, вже не «балансує», але продовжує «коливатися»). Концепт самості має перспективу дослідницького розширення з позицій різних методологічних підходів, як-от, когнітивної наратології (для увиразнення процесу художнього образу – і смислотворення), феноменології (для виявлення форм само оприявлення особистості у якісно іншому для неї середовищі) тощо, або ж задля конкретизації окремих дослідницьких пропозицій, як-от аналізу поезики в призмі «занурення» (С. Гельмрайх, М.-Л. Раян, К. Фернандес-Квінтанілла), «атмосфери» (Г. Бьоме), численних інших концептів, пропонованих науковцями. Поки триває пошук відповідної мови дискурсу метамодернізму, літературно-художня практика активно приростає новими текстами, що втілюють ключові ідеї Метамодерну, розширюючи тим самим

горизонти оприявлення самості та способів її віднаходження й інтерпретації» [8, с. 67].

Висновки. Метамоделізм доцільно трактувати як особливу світоглядну настанову, властиву сучасному літературному й соціокультурному ландшафту. Письменники виявляють новий тип розуміння світу й конструюють оповідачів, які сприймають художню реальність крізь призму метамодерністського світогляду. У такому разі метамодернізм визначаємо як специфічний тип світорозуміння, що корелює з категорією *життєсвіту*.

Категорія життєсвіту стає ключем до узгодження різних епістемологічних орієнтирів, схарактеризованих у маніфесті нідерландських теоретиків метамодернізму Т. Вермюлена й Р. ван ден Аккера, та тих ідей, які окреслює в дослідженні «Концептуалізація самості в дискурсі поетики метамодерну». Л. Мацевко-Бекерська. В такому разі доцільно говорити про метамодернізм не лише як методологію, а й як життєсвіт.

Крім того, метамодернізм, на нашу думку, являє собою не лише структуру почуттів, а й процес структурування реальності в її фундаментальних параметрах. Водночас ідея метамодернізму як методології органічно впливає з поняття життєсвіту: тут він постає як техніка або принцип конструювання художнього світу, що відображає параметри, притаманні метамодернізму як світогляду.

У науковому дискурсі термін «метамодернізм» не варто розглядати як філософію, на чому акцентують, власне, самі Т. Вермюлен

і Р. ван ден Аккер. Філософія має власний категоріальний апарат і репрезентує систему строгого мислення. Натомість метамодернізм апелює до метафізичного буття, яке, відповідно, апелює до соціальних міфів, пов'язаних із міфологічним баченням реальності – як єдності людини й природи, нерозривності сприйняття світу тощо.

Міфологічні наративи в метамодернізмі дають можливість інтегрувати на перший погляд непоєднані концепти. Такий феномен можна співвіднести із підходами німецьких романтиків, які трансцендентальне поєднували з фізичним. Причому взаємодія між цими категоріями могла виявлятися у складних взаємопереходах. Література німецького романтизму базувалася на філософських підходах Канта, Фіхте, Шеллінга та ін.

Метамоделістський дискурс втілює ідею гармонії між людиною і природою. Втім, часто сучасні автори експлікують метамодерністську реальність, у якій ця гармонія порушена, й виникає потреба у відновленні балансу енергій. Західні дослідники часто наголошують на тому, що метамодернізм є реакцією на постмодернізм, який політично та соціально кореспондує з ідеєю капіталізму. Метамоделізм пропонує переосмислення сутності капіталізму через іншу оптику для розкриття його логіки в контексті побудови альтернативної реальності майбутнього. Такий підхід відкриває перспективу антропоценної реальності, яка деформує традиційне суб'єкт-об'єктне сприйняття світу.

Список літератури:

1. Вальденфельс Б. Топографія Чужого: студії до феноменології Чужого. К.: ППС, 2002, 2004. 206 с.
2. Гапонюк А. Дослідження проблем метамодернізму українськими вченими (2013–2019). *Питання культурології*. 2024, 44, 8–18. <https://doi.org/10.31866/2410-1311.44.2024.318685>
3. Гребенюк Т. Свобода в літературі метамодерного світу: український вимір. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*, 2018. Вип. 78. С. 160–164.
4. Губернатор О. Метамоделізм як нова парадигма сучасних культурних практик. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: Наук. Журнал*. 2023. Вип. 1. С. 109–114. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2023.277643>
5. Дроздовський Д. Автентичність як чинник метамодерністського містеріального метажанрового патерну. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, серія «Філологія. Журналістика»*. 2024. Том 35 (74). № 3. Частина 1. С. 202–209. DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.3.1/33>
6. Дроздовський Д. «Воскресіння» суб'єкта в англійському постпостмодерністському романі: особливості (пост)реалістичної репрезентації соціальних проблем. *Актуальні питання іноземної філології: наук. журн.* / [редкол.: І. П Біскуп (гол. ред.) та ін.]. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2019. №10. С. 62–70.
7. Дроздовський Д. Дискусійність метамодернізму в аспекті теорії постпостмодернізму. *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Літературознавство*. Харків, 2018. Вип. 3–4 (89–90). С. 58–71.

8. Манюков О. Метамоделізм у пошуках нової автентичності. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 033 – Філософія (Галузь знань 03 – Гуманітарні науки). Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, Харків, 2023.
9. Мацевко-Бекерська Л. В. Концептуалізація самості в дискурсі поетики метамодерну. *Львівський філологічний часопис*. 2025. № 17. С. 56. DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2025-17.8>
10. Мацевко-Бекерська Л. В. Метамоделізм у літературознавстві: контури дискурсу. *Modern philology: theory, history, methodology : Scientific monograph*. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”. 2024. Ч. 1. С.129–150. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-425-2-7>
11. Шалагінов Б. Б. Класици і романтики: штудії з історії німецької літератури XVIII-XIX століть. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2013. 440 с.
12. Шалагінов Б.Б. Німецький романтизм і містичне. *Поетика містичного : кол. моногр.* [упоряд. О. Червінської]. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2011. С. 117–161.
13. Шалагінов Б. Б. Романтики і модерністи. Нариси з історії німецької літератури та естетики XIX–XX століть. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2020. 224 с.
14. Шалагінов Б. Б. Романтичний словник: до історії понять і термінів раннього німецького романтизму. Київ: ВПЦ НАУКМА, 2010. 136 с.
15. Шюц А., Лукман Т. Структури життєсвіту; пер. В. Кебуладзе. К.: Український Центр духовної культури, 2004. 560 с.
16. James, D. & Seshagiri U. Metamodernism: Narratives of Continuity and Revolution. *PMLA*. 2014. 129 (1), 87–100. <http://www.jstor.org/stable/24769423>
17. Schutz A. The stranger: an essay in social psychology. *American Journal of Sociology*. 1944. 49, 499–507.
18. Schütz A. The phenomenology of the social world. Northwestern University Press, 1967.
19. Schutz A. Collected papers III: Studies in phenomenological philosophy. Martinus Nijhoff Publishers, 1975.
20. Schütz A., & Luckmann T. The structures of the Life-World. Northwestern University Press, 1973.
21. Vermeulen T., Akker R. van den. Misunderstandings and clarifications. *Notes on Metamodernism. Theory*. 2015. URL: <https://surli.cc/zzspla>
22. Vermeulen T., Akker R. van den. Notes on metamodernism, *Journal of Aesthetics & Culture*. 2010. P. 56–77. DOI: 10.3402/jac.v2i0.5677
23. Yousef T. Modernism, Postmodernism, and Metamodernism: A Critique. *International Journal of Language and Literature*. 2017. Vol. 5 (1). DOI: 10.15640/ijll.v5n1a5
24. Zavarzadeh M. The Apocalyptic Fact and the Eclipse of Fiction in Recent American Prose Narratives. *Journal of American Studies*. 1975. Vol. 9. No 1. URL: <https://www.jstor.org/stable/27553153>

Drozdovsky D. I. METAMODERNISM AS A PHENOMENOLOGICAL CATEGORY (CRITICAL NOTES ON L. MATSEVKO-BEKERSKA'S RESEARCH)

In this article, the author has highlighted key aspects of metamodernism through the lens of phenomenology. The author emphasizes that metamodernism could be defined as a mode of perceiving reality, merging physical and metaphysical dimensions of existence while simultaneously interacting with irrational beliefs and positivist foundations of empirical way of thinking. A central concept is the category of life-world that serves as an intermediary between the ideas of metamodernism and phenomenology, complementing the theoretical framework of metamodernism as a methodology elaborated in L. Matsevko-Bekerska's research. Expanding on L. Matsevko-Bekerska's ideas, the author has analyzed metamodernism as a worldview category that does not conform to a philosophical doctrine. Despite this, metamodernism represents the multidimensionality of reality, wherein mythological notions complement contemporary scientific thinking. Mythology becomes a significant component, synthesizing ontological unity between humanity and nature, returning human consciousness to archetypal principles of world perception. In this way, metamodernism echoes traditions of German Romanticism aimed to integrate the physical with the transcendental. As demonstrated in Novalis's "Heinrich von Ofterdingen", the German Romantic writers transcended the confines of mundane existence to access ontological grounds. Through this perspective, metamodernism is also discussed as a methodology. This approach broadens the boundaries of literary studies elaborating metamodernism as a methodology for literary studies. Thus, metamodernism has been defined as a worldview and methodology that structures reality and literary worlds through the lens of the life-world phenomenological category, uniting diverse epistemological orientations. It appeals to metaphysical existence by integrating mythological and neo-romantic narratives. Within this context, it has been stated that metamodernism reveals in literature the motif of seeking harmony between humanity and nature, shaping the Anthropocene reality and reinterpreting the subject-object perception of the world.

Key words: metamodernism, phenomenology, life-world, mythology, ontology, German Romanticism.